

Hrvatska poljoprivreda na putu u Europsku Uniju

Ružica GELO

Hrvatska gospodarska komora, Rooseveltov trg 2, 10000 Zagreb, Hrvatska
(e-mail: rgelo@hgk.hr)

Poljoprivreda i proizvodnja hrane od iznimnog su značenja za Hrvatsku. Značajnija reforma poljoprivredne politike vezana je uz uključivanje Hrvatske u Svjetsku trgovinsku organizaciju krajem 2000. godine. Otvaranje hrvatskog tržišta hrane i poduzete reforme pratio je i rast proračunskih izdvajanja koji je bio nužan kako bi se unaprijedila poljoprivredna proizvodnja, očuvala ruralna sredina, a Hrvatska dostigla razinu potpore zemalja iz okruženja, prije svega Europske unije od kuda dolazi najveći dio uvoza. Daljnje reforme i konstantan rad na povećanju konkurentnosti uvjetovane su između ostalog pristupanjem Hrvatske Europskoj uniji započeto procesom stabilizacije i pridruživanja koji je Europska unija razvila za zemlje jugoistočne Europe. Ovim je procesom otvorena perspektiva članstva jugoistoka Europe u EU. Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju koji je stupio na snagu od 2005. godine reguliraju se ukupni odnosi između Hrvatske i EU, a za sektor poljoprivrede najznačajnije su njegove trgovinske odredbe. Konkurentnost hrvatske poljoprivrede ključna je za uspješno integriranje hrvatske poljoprivrede u poljoprivredu EU.

Za odnose Hrvatske i Europske unije najznačajniji je Proces stabilizacije i pridruživanja koji je Europska unija razvila za zemlje jugoistočne Europe. Ovim je procesom otvorena perspektiva članstva jugoistoka Europe.

Proces predviđa sklapanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju¹. Hrvatska je ovaj Sporazum sklopila u listopadu 2001. godine, njegova privremena primjena započela je 2002. godine, a na snagu je stupio po okončanju procesa ratifikacije 1. veljače 2005. godine.

Ovim se Sporazumom reguliraju ukupni odnosi između Hrvatske i Europskih zajednica, a za sektor poljoprivrede najznačajnije su njegove trgovinske odredbe. Njime su potvrđene prethodne jednostrane povlastice kojom su, za gotovo sav hrvatski izvoz na tržište Europske unije, ukinute carine. Izuzetak čine proizvodi od mlade govedine, vina, neke vrste riba i ribljih prerađevina, za koje su odobrene preferencijalne kvote, a naknadnim je izmjenama Sporazuma utvrđeno i količinsko ograničenje izvoza šećera. S druge strane, Hrvatska se obvezala postupno otvarati svoje tržište poljoprivrednih proizvoda, pri čemu za veliki broj proizvoda nije predviđeno potpuno ukidanje carina.

Nakon sklapanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Hrvatska je 21. veljače 2003. godine podnijela zahtjev za članstvo u Europskoj uniji. Pozitivno mišljenje (fran. Avis) prihvaćeno je u travnju 2004. godine, a pristupni pregovori otvoreni su 3. listopada 2005. godine.

¹ SSP predstavlja novu generaciju sporazuma o pridruženom članstvu za države obuhvaćene Procesom stabilizacije i pridruživanja (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Hrvatska, Makedonija i Srbija).

Nova faza u odnosima Hrvatske i Europske unije započelo je dubinskom usporedbom zakonodavstva (eng. screening). Pravna stečevina (fran. *acquis communautaire*) podijeljena je u 33 poglavlja (odnosno 35 pri čemu se screening za poglavlja Institucije i Ostala pitanja nije provodio). Poglavlje poljoprivrede koje je do tada obuhvaćalo i sigurnost hrane podijeljeno je u dva poglavlja: Poglavlje 11. Poljoprivreda i ruralni razvitak te Poglavlje 12. Sigurnost hrane, veterinarstvo i fitosanitarna politika. Razlog za ovo razdvajanje je iznimna obimnost zakonodavstva u području sigurnosti hrane.

Dubinska usporedba zakonodavstva se odvijala u dvije faze: multilateralni i bilateralni screening. Tijekom multilateralne faze Europska je komisija prezentirala pravnu stečevinu dok tijekom bilateralnog dijela zemlja kandidat daje prikaz stanja u svojoj zemlji. Po okončanju screening-a Europska komisija izrađuje izvješće u kojem ocjenjuje da je Hrvatska spremna za otvaranje poglavlja za pregovore ili utvrđuje mjerila (eng. *benchmark*) koje Hrvatska treba ispuniti. Po ispunjavanju mjerila poglavlje se može otvoriti, a Hrvatska je obvezna dostaviti svoja Pregovaračka stajališta za odnosno poglavlje.

Multilateralni screening za poglavlje Poljoprivreda i ruralni razvitak odvijao se od 5. do 8. prosinca 2005. godine, a bilateralni od 30. siječnja do 2. veljače 2006. godine. Za otvaranje ovog poglavlja Europska je komisija utvrdila jedno mjerilo, a to je izrada strategije poljoprivredne statistike. Hrvatska je ovu strategiju izradila i usvojila koncem 2007. godine, a u tijeku je verifikacije mjerila od strane Europske komisije. Po okončanju procesa verifikacije mjerila, Hrvatska će biti pozvana dostaviti svoja pregovaračka stajališta.

Multilateralni screening za poglavlje Sigurnost hrane, veterinarstvo i fitosanitarna politika odvijao se od 9. do 15. ožujka 2006. godine, a bilateralni od 29. svibnja do 7. lipnja 2006. godine. Europska je komisija usvojila izvješće 3. travnja 2007. godine, a utvrđena su četiri mjerila za otvaranje poglavlja: usvajanje novog Zakona o hrani i Zakona o veterinarstvu; Izrada strategija prijenosa, usvajanja i implementacije pravne stečevine s posebnih osvrtom na svinjsku kugu; Početak primjene sustava obilježavanja životinja za goveda, svinje, ovce i koze; Klasifikacija objekata. Ispunjavanje mjerila planira se za početak 2008. godine.

Croatian Agriculture on the Way to the European Union

Ružica GELO

Croatian Chamber of Economy, Rooseveltov trg 2, 10000 Zagreb, Croatia
(e-mail: rgelo@hgk.hr)

Agriculture and food production are of paramount importance for Croatia. A major reform of agricultural policy occurred when Croatia joined the World Trade Organization at the end of 2000. Opening of the Croatian food market and the reforms undertaken were accompanied by increased budget allocations, necessary to improve agricultural production, preserve the rural environment, and raise the subsidy level of Croatia to that of the neighbouring countries, notably the European Union, from which comes the largest part of imports. Further reforms and constant efforts to raise competitiveness are conditioned, among other things, by Croatian accession to the European Union, which commenced with the European Union's process of stabilisation and association for countries of South-Eastern Europe. The process opened the EU membership prospects to the South-East of Europe. The Stabilisation and Association Agreement that entered into force in 2005 regulates all relations between Croatia and the EU, its trade provisions being most important for the agricultural sector. Competitiveness of Croatian agriculture is the key factor for integration of Croatian agriculture into the EU farming sector.

The process of stabilization and association that the European Union developed for countries of South-Eastern Europe is of the paramount importance for the relations between Croatia and the EU. The process opened the EU membership prospects to the South-East of Europe.

The process envisages conclusion of the Stabilisation and Association Agreement². Croatia signed this Agreement in October of 2001, its application started in 2002, and it entered into force upon the completion of the ratification procedure on 1 February 2005. The Agreement regulates all relations between Croatia and the EU, its trade provisions being most important for the agricultural sector. The Agreement confirmed the previous unilateral trade concessions by which customs duties were abolished for almost complete Croatian export to the EU market. Exceptions are some bovine (baby beef) products, wines, some fisheries products, for which anyway preferential quotas are granted. Subsequent amendments to the Agreement provided quantity restraints on sugar exports. On the other hand, Croatia is committed to gradually open its agricultural product market, whereby abolition of customs duties is not foreseen for a large number of products.

Upon signature of the Stabilisation and Association Agreement, Croatia submitted its formal application for EU membership on 21 February 2003. Positive opinion (French Avis) was received in April 2004, and accession negotiations were opened on 3 October 2005.

² The SAA represents a new-generation agreement on associate membership for countries covered by the Stabilisation and Association Process (Albania, Bosnia and Herzegovina, Montenegro, Croatia, Macedonia and Serbia).

A new phase in the relations between Croatia and the European Union started with the screening of Croatian legislation. Acquis communautaire was divided into 33 chapters (i.e., 35 chapters, for no screening was done of chapters Institutions and Other Issues). The chapter on Agriculture, which originally included food safety, was split into two chapters: Chapter 11. Agriculture and Rural Development and Chapter 12. Food Safety, Veterinary and Phytosanitary Policy. This division was due to the very extensive food safety legislation.

Legislation screening proceeded in two phases: multilateral and bilateral screening. In the multilateral phase, the European Commission presents the Acquis communautaire while in the bilateral phase the candidate state presents the status of its country. When screening is completed, the European Commission draws up a report assessing whether Croatia is ready to open a chapter for negotiations or defines the benchmark that has to be met. Once the benchmark is met, the chapter can be opened, and Croatia has to submit its negotiating positions for the relevant chapter.

Multilateral screening of the chapter Agriculture and Rural Development proceeded from 5 to 8 December 2005 and bilateral screening from 30 January to 2 February 2006. The European Commission defined one benchmark for the opening of this chapter – designing the strategy for agricultural statistics. Croatia drew up and adopted this strategy at the end of 2007 while verification of the European Commission's benchmark is in progress. After the process of benchmark verification is completed, Croatia will be invited to submit its negotiating positions.

Multilateral screening of the Chapter Food Safety, Veterinary and Phytosanitary Policy proceeded from 9 to 15 March 2006 and bilateral screening from 29 May to 7 June 2006. The European Commission adopted the report on 3 April 2007, and four benchmarks were set for opening the chapter: enactment of a new Food Act and a new Veterinary Act; Development of strategies for transfer, adoption and implementation of Acquis communautaire with special reference to swine plague; Application of animal marking system for cattle, pigs, sheep and goats; Classification of housing facilities. It is foreseen that these benchmarks will be met at the beginning of 2008.

sa2008_0002